

12. Hoe oud is dat? 2

Vlak buiten Zutphen ligt huize De Voorst. Het huis zelf is gesloten maar in het park er omheen mag iedereen wandelen. Misschien hebt U dat ook gedaan. Dan weet U dat er een bospad loopt om het huis heen, rechtsom. Vanaf dat bospad kijk je uit over een weiland. En in dat weiland staat een grote streepjescode. Streepjescode?

Bomen hebben water nodig om te kunnen leven en licht, lucht en voedsel. Als ze alles naar wens vinden groeien ze goed. Dan krijgen ze een dikke laag nieuw hout om zich heen. Voelen ze zich maar matig dan komt er een dun laagje nieuw hout. Op die manier krijgt een boom jaar na jaar nieuwe ringen hout. Die ringen verschillen van elkaar, wat je goed kunt zien als een boom wordt doorgezaagd. Ze zijn dunner of dikker, donkerder of lichter. Dat komt omdat licht, lucht en water voor de boom ieder jaar anders zijn.

Niet iedere boomsoort is even trouw met zijn jaarringen. Eikenbomen gedragen zich netjes: ieder jaar één ring, niet meer en niet minder. Wilt u weten hoe oud een eikenboom is dan hoeft u alleen maar het aantal

ringen te tellen. Maar als U nu wilt weten wanneer die boom is gekapt? Dat kan ook met de jaarringen, vanwege hun verschillen in dikte en kleur. Net als bij een streepjescode. Stel: in een bos groeien twee eikenbomen. De ene is een eeuw ouder dan de andere. Als hij omvalt groeit zijn jongere broertje nog jaren door. De oude boom heeft dus jaarringen die de jonge niet heeft, en omgekeerd. Maar een groot aantal jaarringen hebben ze allebei samen. Als je de streepjescode van de oude en de jonge boom boven elkaar legt, kun je dat gezamenlijke stukje zien. Je zou dus achter elkaar door kunnen tellen vanaf de geboorte van de oude boom tot de dood van de jonge. Door zo steeds meer streepjescodes van dode bomen aan elkaar vast te plakken, krijg je een supercode van duizenden jaren lang. En dát doet archeologen de oren spitsen.

Want hout is door mensen gebruikt voor van alles en nog wat sinds Adam en Eva. Nou doet hout het niet al te best onder de grond. Het vergaat meestal snel. Maar als de goden de archeoloog goed gezind zijn wil er wel eens een groot stuk bewaard blijven, onder of boven de grond. Dat kan een dakbalk zijn, of een oude ton. Dan wordt gekeken of dat nieuwe stukje streepjescode ergens past in de grote supercode. Lukt dat, dan leest U bijvoorbeeld in de krant dat het gebouw van het huidige stadsarchief in Zutphen is gebouwd in het jaar 1446. Nauwkeuriger kan niet.

Dat met die streepjescodes heeft een moeilijke naam: dendrochronologie. Boomringdatering klinkt al beter. Van bomen kun je ook papier maken. Krantenpapier. Over wat je kunt doen met een hoedje van papier: lees het volgende stuk!